

Vlaams
Parlement

stuk **37-F** (2009-2010) – Nr. 2
ingediend op 10 december 2010 (2010-2011)

Verslag

van het Rekenhof

over de rapportering over de uitvoering van de
beheersovereenkomst met de
Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen

Verslag

namens de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie
uitgebracht door mevrouw Else De Wachter

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Penris.

Vaste leden:

mevrouw Griet Coppé, de heer Carl Decaluwe, mevrouw Veerle Heeren, de heer Veli Yüksel;
de heren Chris Janssens, Jan Penris, Wim Wienen;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Mercedes Van Volcem;
de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint;
de heer Marc Hendrickx, mevrouw Liesbeth Homans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuyne, Tom Dehaene, Dirk de Kort, mevrouw Valerie Taeldeman;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Christian Verougstraete;
de dames Irina De Knop, Vera Van der Borgh;
de heren Patrick Janssens, Bart Martens;
de heer Bart De Wever, mevrouw Goedeke Vermeiren;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Stukken in het dossier:

37-F (2009-2010) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

INHOUD

I. Toelichting	4
1. Inleiding: BBB en beheersovereenkomsten	4
2. De onderzoeksvragen en bevindingen.....	5
2.1. Onderzoeksvraag 1: kwaliteit van de beheersovereenkomst	5
2.2. Onderzoeksvraag 2: kwaliteit van de uitvoeringsrapportering.....	6
2.3. Onderzoeksvraag 3: rapportering aan het Vlaams Parlement.....	7
3. Aanbevelingen.....	7
4. Reacties van de Vlaamse Regering.....	7
5. Slotconclusies	8
II. Bespreking in de commissie.....	8
1. Vragen en opmerkingen van de leden.....	8
2. Antwoorden van het Rekenhof.....	10
3. Discussie over de vertrouwelijkheidsclausule	11
Gebruikte afkortingen	13
Bijlage: Brief van de voorzitter van het Rekenhof aan de voorzitter van de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie.....	15

Op donderdag 14 oktober 2010 hield de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie een gedachtewisseling met vertegenwoordigers van het Rekenhof naar aanleiding van het verslag van het Rekenhof over de rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst met de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen.

I. TOELICHTING

De heer *Jan Debucquoy*, raadsheer bij het Rekenhof, motiveert de interesse van het Rekenhof voor dit onderwerp vanuit de aandacht voor de implementatie van nieuwe instrumenten van publiek management door de overheid. Een van deze instrumenten is het gebruik van de beheersovereenkomst om openbare instellingen te sturen en te beheren. Het eerste dergelijke onderwerp was de allereerste beheersovereenkomst die de Vlaamse Gemeenschap heeft afgesloten, namelijk die met de VVM, de voorloper van De Lijn. Dit onderzoek is uitgemond in een resolutie van het Vlaams Parlement. Begin 2001 heeft het Rekenhof de uitvoering van die resolutie door de Vlaamse Regering nagegaan. Op dat moment waren er al zeven beheersovereenkomsten. Het uiteindelijke vervolg is het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 2003, dat de techniek heeft veralgemeend. In totaal hebben 55 agentschappen een beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap.

Van die 55 beheersovereenkomsten heeft het Rekenhof er zes geselecteerd om de rapportering te bestuderen. Als selectiecriteria gebruikte het Rekenhof het financiële belang van de agentschappen, rekening houdend met een spreiding over de beleidsdomeinen. Binnen het beleidsdomein RWO is de VMSW, de rechtsopvolger van de VHM, het grootste agentschap. De twee hoofdactiviteiten van de VMSW zijn: (1) investeren in de bouw van de sociale woningen, met de hulp van de SHM's; en (2) financieel beheer van de middelen van de verschillende SHM's.

1. Inleiding: BBB en beheersovereenkomsten

Voor hij het rapport toelicht, benadrukt de heer Debucquoy dat het Rekenhof beseft dat de Vlaamse Regering op het vlak van de beheersovereenkomsten nog een leerproces ondergaat. Ten opzichte van de allereerste beheersovereenkomsten merkt de raadsheer al een duidelijke vooruitgang. De zes onderzochte agentschappen hebben al gewezen op dit leerproces. Het Rekenhof wil zich in zijn rapportage altijd constructief opstellen, aangezien volgens zijn missie de audits moeten leiden tot beter functionerende overheden.

Voor het parlement zijn de zes rapporten misschien te gedetailleerd, maar voor de agentschappen en verantwoordelijke ministers zijn ze zeker interessant, vooral omdat die laatste bij de verzending van de rapporten net van plan waren een tweede reeks beheersovereenkomsten te lanceren.

Het decreet van 2004 behelsde een grondige administratieve vernieuwing en een heel nieuw organisatiemodel van Vlaamse overheidsdiensten, opdat “deze snel, soepel en efficiënt op de nieuwe uitdagingen zouden kunnen inspelen”, citeert de heer Debucquoy uit de toelichting bij dit decreet. Het BBB hield een toegenomen verzelfstandiging in en verleende een grotere bestuursautonomie aan de agentschappen. Niet alleen werden de vroegere VOI's opgevolgd door nieuwe entiteiten – EVA's en IVA's – maar er waren ook afsplitsingen van administraties. De agentschappen worden gestuurd door middel van beheersovereenkomsten. In het woordje ‘sturen’ zit zowel de notie ‘aansturen op prestaties’ als ‘overleg plegen’. Op geregelde tijdstippen moet het verzelfstandigd agentschap met minister, kabinet en departement overleggen in een cultuur van samenwerking. Meer autonomie voor de agentschappen impliceert dat ze achteraf moeten verantwoorden hoe ze die hebben aangewend, via rapporten over de uitvoering van hun beheersovereenkomst.

De beheersovereenkomst expliciteert de band tussen de politieke overheid – regering en parlement – en het agentschap. De politiek bepaalt het beleid via het regeerakkoord, de

beleidsnota's en beleidsbrieven. Deze beleidsintenties moeten de agentschappen in concreet beleid omzetten vanuit hun operationele autonomie, wat enige ruimte oplevert met betrekking tot de besteding van hun middelen. De departementen zijn van hun kant gelast met de beleidsondersteuning voor de ministers. Ze bereiden het beleid voor en evalueren het. Samenvattend bakent de beheersovereenkomst de autonomie van het agentschap en de interventie van de minister af.

Het grote aantal beheersovereenkomsten schept de nood aan een gestructureerd kader, dat er ook is gekomen met het decreet van 2004 en met specifieke instructies van de Vlaamse Regering over de opmaak van de beheersovereenkomsten. Bij de allereerste beheersovereenkomsten ontbrak dit kader nog: op dat vlak spreekt de heer Debucquoy van een vooruitgang.

In deze context van beter bestuurlijk beleid drukt de raadsheer op het belang van een transparante en accurate rapportering. Daaraan besteedt het Rekenhof grote aandacht.

2. De onderzoeksvragen en bevindingen

Het onderzoek had niet tot doel om de prestaties van de agentschappen te beoordelen, verduidelijkt de heer Debucquoy, maar om de kwaliteit van de rapportering na te gaan. Drie grote onderzoeksvragen stonden centraal.

2.1. Onderzoeksvraag 1: kwaliteit van de beheersovereenkomst

De eerste onderzoeksvraag is de vraag naar de kwaliteit van de beheersovereenkomsten. Die toetst het Rekenhof af aan de decretale bepalingen omtrent het BBB. Daarin staat omschreven wat in een beheersovereenkomst moet terechtkomen. De middelen moeten worden gepreciseerd. De strategische en operationele doelstellingen moeten klaar, duidelijk en smart worden geformuleerd. De gebruikte indicatoren moeten robuust en efficiënt zijn, administratief zo eenvoudig mogelijk en relevant op lange termijn.

Bijlage 1 van het rapport beschrijft de kwaliteit van de beheersovereenkomst met de VMSW gedetailleerd per doelstelling. Het agentschap heeft vijf strategische en 22 operationele doelstellingen meegekregen. Per doelstelling heeft het Rekenhof onderzocht hoe smart ze is geformuleerd, of geschikte indicatoren worden aangewend, en of er een nulmeting is gebeurd en een streefwaarde vooropgesteld.

In het algemeen stemt het de heer Debucquoy positief dat de beheersovereenkomst de opdrachten en beleidsdoelstellingen van het agentschap concreet weergeeft in aansluiting op de Vlaamse Wooncode en de beleidsnota Vlaams Woonbeleid 2004-2009 van toenmalig minister Veerle Heeren (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 86/1). De strategische doelstellingen zijn duidelijk uitgewerkt en vormen met de operationele doelstellingen een cascade, waarbij de structuur die de Vlaamse Regering oplegt, goed is gerespecteerd.

Alle verplichte generieke bepalingen zijn aanwezig. Maar deze bepalingen, die het horizontale beleid van de Vlaamse Regering moeten expliciteren, zijn niet voldoende operationeel gemaakt in concrete doelstellingen. De operationele doelstellingen zijn niet genoeg specifiek en eenduidig. Dat laatste euvel wijt de heer Debucquoy deels aan de Vlaamse Regering, die niet voldoende heeft geïnstrueerd hoe precies haar horizontale aandachtspunten in de beheersovereenkomst moesten terechtkomen. Door dit niet expliciet aan te geven, zal dit in 55 beheersovereenkomsten op 55 verschillende manieren worden ingevuld. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Naast de horizontale regeringsdoelstellingen heeft elk agentschap ook zijn specifieke doelstellingen. Ook die vindt het Rekenhof onvoldoende becijferd. De beheersovereenkomst vermeldt lang niet voldoende welk resultaat per doelstelling mag worden verwacht.

Verder staan de meeste indicatoren niet op punt. Het agentschap is zich daarvan bewust en werkt eraan.

De heer Debucquoy betreurt de gebrekkige koppeling tussen de doelstellingen en de meerjarenbegroting. Een beleid moet normaal binnen een bestaand budgettair kader blijven, dat op zijn beurt is afgestemd op het te voeren beleid. Die koppeling zou veel duidelijker naar voren kunnen komen in deze beheersovereenkomst.

Door al deze tekortkomingen garandeert de beheersovereenkomst niet voldoende dat de rapportering de vereiste en relevante informatie zal bevatten, besluit de raadsheer.

2.2. *Onderzoeksvraag 2: kwaliteit van de uitvoeringsrapportering*

De tweede onderzoeksvraag peilt naar de bruikbaarheid van de informatie over de werking en realisaties van het agentschap voor aansturing door minister, stelt de heer Debucquoy. Het decreet legt een rapportering over beleidsrelevante indicatoren en kengedaten op. De Vlaamse Regering stelt het gebruik van een bepaald sjabloon verplicht. Er moet ook worden gerapporteerd over de verplichte generieke bepalingen die de beheersovereenkomst moet bevatten over onder meer het personeelsbeleid, de interne controle en het diversiteitsbeleid van het agentschap.

Op dat vlak is de rapportering door de VMSW, in vergelijking met de andere onderzochte agentschappen, de ‘best practice’: beknopt en cijfermatig met per doelstelling een bondige weergave van indicatoren, streefwaarden en realisaties. Bovendien integreert de VMSW deze rapportering in de eigen werking en management, door middel van driemaandelijks managementrapporten aan de raad van bestuur. Het Rekenhof heeft bovendien geconstateerd dat het agentschap naar een betere rapportering blijft streven.

Minder positief beoordeelt het Rekenhof de beperkte koppeling tussen uitvoerings- en financiële gegevens. Bovendien worden de rapporteringstermijnen die het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid en de Vlaamse Regering opleggen, niet stipt nageleefd. De kwaliteitsbewaking staat al evenmin op punt. Tussen de verschillende kwartaalrapporten duiken verschillen op. De VMSW is zich echter bewust van deze tekortkomingen en is bereid ter zake de nodige inspanningen te leveren.

Het agentschap besteedt dus veel tijd en energie aan de rapportering, maar gebruiken de betrokken departementen ze wel? Het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid gelast de departementen immers met de evaluatie van de beheersovereenkomst en de assistentie van de minister in het bijsturen van het beleid aan de hand van de rapporten. Maar het Rekenhof heeft geen enkel spoor gevonden van dergelijke evaluaties of bijsturing op aangeven van het departement. Ook in de verslagen van de beleidsraden, waarin de topambtenaren met de minister overleggen, is in de periode 2004-2009 geen enkele melding te vinden van deze rapportage en het gevolg dat daaraan moet worden gegeven. Een bevraging van het kabinet van de toenmalige minister leerde dat daar al evenmin enig evaluatiegesprek met het agentschap over de uitvoering van zijn beheersovereenkomst heeft plaatsgevonden, hoewel dat volgens het decreet minstens eenmaal per jaar moet gebeuren. Zelfs in de informele contacten is het rapport nooit ter sprake gekomen.

Bijgevolg is er geen sprake van enige aansturing op afstand, besluit de raadsheer. Met andere woorden is de in theorie verplichte sturing aan de hand van beheersovereenkomsten in de praktijk niet genoeg ingeburgerd. De agentschappen zelf passen dit decreet wel toe, maar de departementen en minister zijn er niet mee vertrouwd.

2.3. *Onderzoeksvraag 3: rapportering aan het Vlaams Parlement*

Wordt het Vlaams Parlement correct geïnformeerd over de uitvoering van de beheersovereenkomst? Is er een samenhang tussen de rapportering aan de minister en die aan het Vlaams Parlement? Zo vat de heer Debucquoy de vraag naar de integrale beleidsverantwoording samen.

Voor geen van de zes onderzochte agentschappen bleek dat het geval, dus ook niet voor de VMSW. Er was geen verslag aan het Vlaams Parlement over de uitvoering 2008. Het agentschap zou kunnen opwerpen dat het via zijn jaarverslag wel degelijk aan het parlement rapporteert, maar in dat jaarverslag is geen enkele koppeling te vinden met de rapportering over de beheersovereenkomst. Ook in de begrotingsdocumenten heeft het Rekenhof geen enkele evaluatie teruggevonden van de uitvoering van de beheersovereenkomst.

Het Rekenhof besluit dat het proces van integratie tussen de rapportering van de beheersovereenkomst en de beleidsbrieven en begrotingsdocumenten erg moeilijk verloopt. In de praktijk blijken verschillende personen voor de verschillende rapporten in te staan, wat een enorme rapporteringslast meebrengt. Meer coördinatie in de rapportering, zeker wat betreft begroting, beleidsbrieven en beleidsnota's, zou een grote efficiëntiewinst opleveren, heeft het Rekenhof ter zake aan het Vlaams Parlement geadviseerd.

3. *Aanbevelingen*

De aanbevelingen van het Rekenhof gelden voor de zes onderzochte, en dus bij uitbreiding voor alle beheersovereenkomsten.

Als de Vlaamse Regering de intentie heeft een horizontaal beleid te voeren, moet ze dit concreter uitwerken in uniforme indicatoren, streefwaarden en rapporteringsformaten die bruikbaar zijn voor elke beheersovereenkomst. Een vaststelling van de Commissie Efficiënte Overheid komt erop neer dat het BBB zijn verdiensten heeft, maar dat er veel te weinig horizontale coördinatie tussen de agentschappen plaatsvindt.

Wie een beheersovereenkomst wil aanwenden als een instrument om het beleid te sturen, moet de doelstellingen beperken tot meetbare en werkbare elementen waarvoor het betrokken agentschap ook echt verantwoordelijk is. Zo niet dreigt een inflatie van amper meetbare en in deze context bijgevolg zinloze doelstellingen. Agentschappen zijn al eens geneigd om werkelijk al hun taken als doelstelling in de beheersovereenkomst te vermelden, al staan die al elders omschreven.

De rapportering moet in het algemeen beknopter en efficiënter. Op dat vlak heeft de VMSW wel goed gescoord met een – zoals de managementliteratuur voorschrijft – op de STAP-principes geïnspireerde rapportering. Maar een dergelijke rapportering moet een veel duidelijker link met de begrotingscyclus bevatten. Ook het interne controleproces moet aanzienlijk verbeteren. Op dat vlak heeft Vlaanderen een voorsprong op andere overheden, onder andere dankzij de IAVA-audits, maar de interne controle op de kwaliteit van rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomsten kan veel beter. Rapporteren mag geen doel op zich zijn, poneert de raadsheer, die herhaalt dat het departement de rapportering moet aanwenden voor de evaluatie en aansturing van zijn beleid. Ook het Vlaams Parlement moet, hoewel er al stappen zijn gezet, beter worden geïnformeerd over de manier waarop de agentschappen hun beheersovereenkomsten in de praktijk brengen. De Vlaamse Regering moet een uniform systeem van rapportage uitwerken.

4. *Reacties van de Vlaamse Regering*

Raadsheer Jan Debucquoy deelt mee dat minister Van den Bossche heeft laten weten dat ze rekening zal houden met de opmerkingen en aanbevelingen van het Rekenhof en erover

zal waken dat het Vlaams Parlement in de toekomst nauwkeuriger wordt geïnformeerd. Ook minister-president Peeters heeft in die zin een schriftelijke reactie bezorgd.

5. Slotconclusies

De heer Debucquoy herhaalt tot slot dat rapporteringen, onder andere gezien de inspanningen die ze vergen, niet beperkt mogen blijven tot een oefening op papier, maar een bruikbaar beleidsinstrument moeten aanreiken. Hij beseft dat dit een groeiproces is en constateert elk jaar vooruitgang, maar het eindpunt is nog niet bereikt. Net als in het buitenland zijn er tussen de verschillende agentschappen grote verschillen wat betreft hun vordering in de toepassing van ‘new public management’. Departementen zitten vaak nog wat gevangen in de oude ambtelijke cultuur, terwijl ministers dikwijls niet voldoende vertrouwd zijn met nieuwe managementinstrumenten. Uit het onderzoek van de zes beheersovereenkomsten blijkt de aanwezigheid van een grote expertise en knowhow binnen de Vlaamse overheid, maar deze kennis is te dispaaraat verspreid.

II. BESPREKING IN DE COMMISSIE

1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Carl Decaluwe* is getroffen door de scherpe toon in het rapport van het Rekenhof, dat zijn opmerkingen doorgaans zachter en zakelijker formuleert. Dit rapport getuigt volgens het commissielid van het faillissement van het BBB. De reorganisatie van de Vlaamse administratie had snelheid, soepelheid en efficiëntie als doel. Toch blijkt ondanks de zeer aanzienlijke budgettaire inspanningen voor huisvesting het aantal gebouwde en gerenoveerde woningen niet optimaal ingevuld. Dit rapport biedt minister Van den Bossche, die zelf niet verantwoordelijk was voor de reorganisatie, een uitgelezen gelegenheid om de VMSW sneller, soepeler en efficiënter te doen functioneren.

De heer Decaluwe vraagt zich af op basis van welke criteria het Rekenhof de zes te onderzoeken beheersovereenkomsten heeft geselecteerd, aangezien hijzelf vooral geïnteresseerd zou zijn in een onderzoek van de beheersovereenkomst van de VRT. Zijn er nog meer dergelijke onderzoeken te verwachten?

Met de aanbevelingen van het Rekenhof gaat het commissielid volmondig akkoord, maar wat gebeurt er uiteindelijk mee? De reacties van zowel de betrokken minister als de minister-president komen neer op: “we werken eraan”. Van een zogenaamde werkgroepisering met het onvermijdelijke bestellen van studies en inhuren van consultants verwacht de heer Decaluwe alvast weinig heil. Daarmee zal er niet meer worden gebouwd.

Het commissielid vraagt om de concrete behandeling van de rapporten en puike aanbevelingen waaraan het Rekenhof zoveel energie wijdt, te bespreken op het overleg tussen het Uitgebreid Bureau en de commissievoorzitters. Hoe kan dit werk ten goede komen aan de sector en vooral aan de mensen op de wachtlijsten? Dat is de cruciale vraag.

Mevrouw *Else De Wachter* vindt het een goede zaak dat volksvertegenwoordigers over documenten als dit rapport kunnen beschikken en dergelijke discussies in de commissie kunnen voeren. Ook zij heeft vragen bij de concrete opvolging van de aanbevelingen en kritiek. Het rapport meldt dat bepaalde betrokkenen nauwelijks rekening houden met de rapportage door de VMSW. Zal dit in de toekomst verbeteren? Dat moet het parlement kunnen nagaan.

We krijgen nu een verslag van de beheersovereenkomst die is afgesloten in 2008 onder de voogdij van de vorige minister van Wonen. De huidige minister moet daarmee dan een tijdje verder. Eind 2010 loopt de beheersovereenkomst af. Intussen is de nieuwe overeenkomst hopelijk in volle voorbereiding. Dreigt niet het risico dat er wordt gerapporteerd

over bijna afgelopen beheersovereenkomsten op het moment dat de nieuwe al op stapel staan? Kan het parlement op dat vlak kort op de bal spelen?

De scherpe toon van het rapport is ook de heer *Marc Hendrickx* opgevallen. Het commissielid stelt vast dat het rapport de vinger op talrijke wonden legt, zozeer zelfs dat de commissie haast met verstomming was geslagen. Net als de vorige sprekers is hij vooral geïnteresseerd in de gevolgen die het rapport zal hebben. Louter symptoombestrijding zal niet volstaan. De minister zal proactief moeten optreden en het parlement zal haar daartoe moeten aansporen. Zeer tekenend vindt de heer Hendrickx de opmerking over het gebrek aan garanties dat de rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst de vereiste relevante informatie zal bevatten. Dit zou voor de minister een hint moeten zijn.

De heer *Wim Wienen* is over het algemeen heel tevreden over de interessante verslagen van het Rekenhof. De beheersovereenkomsten en hun rapportage lijden altijd aan dezelfde kwalen: gebrek aan evaluatie en aan meetbare doelstellingen. Dat bleek net zo goed uit het onderzoek van het Rekenhof over het stedenbeleid. Voor de Vlaamse Regering is dat pijnlijk. Het Rekenhof is al bij al nog mild als het stelt dat de ministers het werken met beheersovereenkomst nog niet helemaal meester zijn. Het wordt stilaan tijd dat ze dat onder de knie krijgen. Steeds dezelfde aanbevelingen blijven immers maar terugkomen. Volgt het Rekenhof overigens zelf op of de regering zijn aanbevelingen wel naleeft? Op zich is dat natuurlijk een taak van het parlement, maar kan het Rekenhof geen balans maken van de wel en niet uitgevoerde maatregelen?

Mevrouw *Mieke Vogels* herinnert eraan dat zij bij de totstandkoming van het BBB zelf minister was in de Vlaamse Regering. “Bloempjes verwelken, ministers vergaan, maar de administratie blijft altijd bestaan”: met deze verzen wijst mevrouw Vogels erop dat het BBB tot doel had om voor steeds wisselende ministers en kabinetten een systeem in het leven te roepen om met de administratie om te gaan. De beheersovereenkomst biedt een houvast tot evaluatie en bijsturing van deze samenwerking. Achter het systeem op zich staat mevrouw Vogels nog altijd, maar ze constateert dat tussen droom en daad, wetten en praktische bezwaren staan. Het enige resultaat tot nu toe is dat er papierwerk is bijgekomen. Het systeem moet dus worden bijgestuurd of stopgezet. Het rapport over het VAPH, dat mevrouw Vogels met bijzondere interesse heeft gelezen, vertelde een heel gelijkaardig verhaal. Er waren weinig of geen tussentijdse evaluaties en geen rapportering. Maar welke garantie is er op een eindevaluatie met het oog op een volgende beheersovereenkomst? Het commissielid stelt voor dat het parlement die evaluatie zelf van de minister eist, net als een aantal aanzetten voor de volgende beheersovereenkomst.

Mevrouw *Veerle Heeren* noemt het rapport van het Rekenhof constructief, kritisch en toonaangevend, maar hoopt dat dergelijke rapporten in deze regeerperiode niet meer nodig zullen zijn. Voor groei pijnen kan het commissielid begrip opbrengen, maar voor een nieuwe minister biedt een dergelijke kritiek op de situatie onder het bewind van haar voorganger ook kansen. De nieuwe beheersovereenkomst met de VMSW is intussen in de maak: het is nu het moment om de problemen aan te pakken.

Maar ook het parlement zou zich voldoende van zijn eigen controlerende taak moeten kwijten en daarbij niet alles aan het Rekenhof mogen overlaten. Mevrouw Heeren vraagt dat de voortgangsrapportage van deze en andere beheersovereenkomsten in de commissies zelf aan bod zou komen. Het Uitgebreid Bureau zou zich moeten uitspreken over de aangewezen manier om ze te behandelen. Als het Rekenhof over drie of vier jaar opnieuw met een soortgelijk verslag zou uitpakken, dan heeft ook het parlement daar schuld aan.

Ook met betrekking tot de begroting voor 2011 moet het parlement ijveren naar een grotere transparantie, die een betere monitoring mogelijk maakt. In verband met de 15.000 extra plaatsen in de sociale huisvesting, kwam om de zoveel maanden al de vraag hoever

het met de uitvoering daarvan was gesteld. Met het Grond- en Pandendecreet dreigt nu een herhaling van deze geschiedenis.

De minister zou er goed aan doen om zelf de voortgangsrapportage aan het parlement voor te leggen. Dat zou een geschikt instrument opleveren om de administratie mee te krijgen en onder druk te zetten om vooruitgang te boeken.

Op de pagina's 34 tot 37 van het verslag van het Rekenhof leest de heer *Dirk de Kort* dat "het kaderdecreet bestuurlijk beleid en zijn voorbereidende stukken (aangeven) dat verscheidene instanties de uitvoering van de beheersovereenkomst dienen op te volgen.". Voor bepaalde van die instanties, zoals het departement, blijkt dat echter steeds opnieuw achterwege te zijn gebleven. Als slot bij dit hoofdstuk vermeldt het verslag: "De uitvoeringsrapportering is niet besproken tussen departement en VMSW."

Ook het managementcomité en de beleidsraad worden voorgesteld als belangrijke instrumenten, maar op dat niveau heeft al evenmin een bespreking van de uitvoering van de beheersovereenkomst plaatsgevonden, constateert de heer de Kort. Datzelfde geldt voor de regeringsafgevaardigde. Ook de vorige minister heeft ter zake geen enkele opvolging verricht.

De heer de Kort concludeert dat een kaderbesluit alle mogelijke instrumenten kan aanreiken, maar dat deze totaal geen zin hebben als ze onbenut blijven. Het commissielid sluit zich aan bij het voorstel van de dames Vogels en Heeren om de commissie actief te betrekken bij de totstandkoming van de nieuwe beheersovereenkomst, bijvoorbeeld via een voorstel van resolutie, naar analogie met de handelswijze van de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken met betrekking tot De Lijn. Intussen spant minister Crevits zich in om de aanbevelingen uit die resolutie op te nemen in de nieuwe beheersovereenkomst. Het Uitgebreid Bureau kan een uniforme methodiek aanreiken.

Commissievoorzitter *Jan Penris* wijst op het goede contact dat de commissie met de VMSW heeft. De commissie kan dan ook heel wat momenten inlassen om verantwoordelijkheid op te nemen waar de Vlaamse Regering dat heeft nagelaten. Het parlement heeft tenslotte een controlerende opdracht. De VMSW zal zeker openstaan voor een rechtstreeks gesprek over haar nieuwe beheersovereenkomst, veronderstelt de commissievoorzitter. Ook een eindevaluatie van de aflopende beheersovereenkomst behoort tot de mogelijkheden en kan elementen opleveren om de nieuwe beheersovereenkomst te verbeteren.

In verband met de vraag van de heer Decaluwe om de zaak aan te kaarten op het overleg tussen het Uitgebreid Bureau en de commissievoorzitters, antwoordt de heer Penris dat hij dit voorstel zal opnemen in een brief aan de parlementsvoorzitter.

2. Antwoorden van het Rekenhof

De heer *Jan Debucquoy*, raadsheer bij het Rekenhof, verduidelijkt dat de selectie van de zes rapporten is gebeurd door uit zes verschillende beleidsdomeinen telkens het grootste agentschap uit te kiezen. Meer dan zes beheersovereenkomsten onderzoeken was binnen de controleplanning van het Rekenhof onmogelijk. Tevens werden die agentschappen geselecteerd die nog geen ervaring hebben met beheersovereenkomsten.

Een eindevaluatie van een beheersovereenkomst is decretaal voorgeschreven en moet ten laatste zes maanden na de afloop ervan zijn voltooid. Aangezien de beheersovereenkomsten eind 2010 aflopen, moeten deze ten laatste medio 2011 af zijn. Het Rekenhof heeft beslist om dat tijdstip niet af te wachten omdat de volgende generatie beheersovereenkomsten al volop in voorbereiding is en de regering op die manier al rekening kan houden met de Rekenhofverslagen. Dat blijkt ook uit de documenten die de Vlaamse Regering nu al

verspreidt in verband met de opmaak van die overeenkomsten. Zo worden de horizontale doelstellingen voortaan beperkt tot twee doelstellingen die ook effectief kunnen worden aangestuurd, in plaats van de zeven of acht doelstellingen die tot nu toe in de overeenkomsten stonden.

De vraag om zelf meer aandacht te besteden aan de opvolging van zijn aanbevelingen, heeft het Rekenhof al in verscheidene commissies gekregen. Het Rekenhof is van plan om die opvolging op geregelde tijdstippen na te gaan. In de eerste plaats zou de minister daar zelf over moeten rapporteren, en kan het Rekenhof dit eventueel evalueren.

Wat de scherpe toon van het verslag betreft, herhaalt de raadsheer dat het agentschap zich in een leerproces bevindt, wel degelijk positieve inspanningen heeft geleverd en in essentie op de goede weg is. Aan het gebruik van de rapportage als aansturingsinstrument door de minister en het departement schort echter nog een en ander. Het Rekenhof heeft geenszins de intentie om het agentschap te ontmoedigen.

3. Discussie over de vertrouwelijkheidsclausule

Uit de presentatie heeft de heer *Carl Decaluwe* begrepen dat het Rekenhof veel belang hecht aan transparantie en een accurate rapportering. Tegelijk staat het onderzoek ook garant voor een volledige verantwoording achteraf aan het Vlaams Parlement. In verband met de VRT merkt de heer Decaluwe op dat volksvertegenwoordigers op basis van deze rapporten het Rekenhof wellicht om bijkomende informatie zullen verzoeken. Maar tegenwoordig bevatten brieven van het Rekenhof stevast een vertrouwelijkheidsclausule, zelfs voor informatie waarvoor die niet aangewezen is. Dat komt de transparantie niet ten goede, want precies de essentie blijft voor het parlement verborgen, en zelfs als het parlement die wel te zien krijgt, mag het er door de clausule niets mee beginnen. Vandaar de vraag hoe het Rekenhof het gebruik van deze clausule ziet. Kan het gecontroleerde agentschap zomaar zelf bepalen wat vertrouwelijk moet blijven? Daarmee is de heer Decaluwe het alvast niet eens. Hij verwijst onder andere naar de pps-constructies in de scholenbouw. In verband met de huisvesting vraagt hij zich af wat er nog geheim moet worden gehouden na het afsluiten van een contract.

Nu en dan slaagt het parlement er na jarenlang aandringen in om toch iets in beweging te brengen ten voordele van de transparantie en dus ook van het goede bestuur en de belastingbetaler. Het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement moet zich nog verdiepen in dit transparantieaspect, maar los van politieke overwegingen vindt de heer Decaluwe dit een cruciale vraag, die mogelijk een aantal aanpassingen aan het huidige reglementaire kader vergen.

Raadsheer *Jan Debucquoy* heeft begrepen dat de heer Decaluwe met zijn opmerkingen over de vertrouwelijkheidsclausule specifiek op de VRT doelt, aangezien dit de enige betrokken instelling is die zich hierop beroept. De heer Debucquoy verwijst naar nieuwe afspraken tussen het Rekenhof en het Uitgebreid Bureau in 2009, die de oude afspraken van 2002 hebben gewijzigd.

De heer *Carl Decaluwe* antwoordt dat het Uitgebreid Bureau weliswaar naar een nieuw afsprakenkader heeft gestreefd, maar dat dit nog niet is afgewerkt. De VRT wilde alles vertrouwelijk maken, maar dat heeft het Uitgebreid Bureau nooit toegezegd. Ook SABAM heeft inmiddels in zijn rapportage een dergelijke clausule laten opnemen. Het verwondert de heer Decaluwe dat het Rekenhof dit aanvaardt en steunt. Hij noemt dit een beperking van het parlementaire controlerecht. Wat kan er nu geheim of privé zijn aan de inkomsten van SABAM? De Vlaamse volksvertegenwoordigers mogen die niet eens vermelden in debatten, wellicht omdat 80 percent van die inkomsten voor het buitenland bestemd zijn. Dat op zich is geen vertrouwelijke informatie, maar toen sommigen vervolgens de precieze cijfers opvroegen, heeft SABAM die wel als vertrouwelijk bestempeld.

De heer Decaluwe stelt dat hij met betrekking tot de rapportage van de VRT een confrontatie voor de rechtbank met de VRT en het Rekenhof niet uit de weg zou gaan. Hij herhaalt dat er geen afspraak is gemaakt met het Uitgebreid Bureau, waarin hijzelf als eerste ondervoorzitter van het Vlaams Parlement zetelt. Mevrouw *Veerle Heeren*, secretaris van het Vlaams Parlement, kondigt aan dit punt terug te zullen agenderen op een volgende vergadering van het Uitgebreid Bureau.

De heer *Jan Debucquoy* maakt gewag van correspondentie tussen de heren Jan Peumans en Ignace Desomer, de respectieve voorzitters van het Vlaams Parlement en het Rekenhof. Hij ging ervan uit dat deze briefwisseling heeft geleid tot een formele beslissing van het Uitgebreid Bureau in 2009. Als raadsheer bij het Rekenhof geeft hij de informatie door zoals hij ze heeft ontvangen.

De heer *Carl Decaluwe* repliceert dat door de vertrouwelijkheidsclausule de bruikbaarheid voor het parlement van bepaalde informatie zeer beperkt is. Een volksvertegenwoordiger die een minister ondervraagt over informatie die als vertrouwelijk wordt gepresenteerd, riskeert voor het gerecht te worden gedaagd. Maar misschien is het wel aangewezen om het eens zover te laten komen.

De heer *Jan Debucquoy* stelt dat het Rekenhof wel degelijk zich onderwerpt aan de beslissingen van het Vlaams Parlement wat betreft de toepassing van het inzagerecht van Vlaamse parlementsleden. Soms doet het probleem zich voor dat de onderzochte instantie vertrouwelijkheid inroept, soms terecht maar vaak ook onterecht. Precies daarover heeft het Rekenhof de parlementsvoorzitter aangeschreven en hoopt het op klaarheid en een duidelijk standpunt van het Uitgebreid Bureau.

In sommige gevallen kan vertrouwelijkheid aangewezen zijn, bijvoorbeeld met betrekking tot het voetbalcontract van de VRT. In een situatie van mededinging kon de VRT moeilijk zomaar in zijn kaarten laten kijken.

Meer algemeen wijst de raadsheer erop dat het in de eerste plaats aan een minister toekomt om op parlementaire informatievragen te antwoorden. Als de minister niet of onvoldoende antwoordt, proberen volksvertegenwoordigers vaak via de omweg van het Rekenhof de gewenste informatie te bemachtigen. Maar als de informatiestroom tussen regering en parlement mank loopt, hoe kan het Rekenhof daarvoor een oplossing bieden?

De heer *Carl Decaluwe* vraagt zich af of het niet mogelijk zou zijn om in een gesloten vergadering een minister te interpellieren over vertrouwelijke informatie in rapporten. Bovendien blijft het hem onduidelijk welk voordeel geheimhouding zou kunnen opleveren voor een reeds afgesloten contract. Het parlement moet uiteindelijk wel de hele begroting goedkeuren, dus waarom zou er voor de leden geen volledige inzage in de dossiers zijn? Wie zaken geheim houdt, vraagt enerzijds aan het parlement om een blanco cheque goed te keuren en wantrouwt anderzijds zelf het parlement.

Jan PENRIS,
voorzitter

Else DE WACHTER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
EVA	extern verzelfstandigd agentschap
IAVA	Interne Audit van de Vlaamse Administratie
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
pps	publiek-private samenwerking
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
SABAM	Société Belge des Auteurs, Compositeurs et Editeurs – Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers
SHM	sociale huisvestingsmaatschappij
STAP	Strategie, toekomstverwachtingen en actieplannen
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VHM	Vlaamse Huisvestingsmaatschappij
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VOI	Vlaamse openbare instelling
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VVM	Vlaamse Vervoermaatschappij

BIJLAGE:

Brief van de voorzitter van het Rekenhof aan de
voorzitter van de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie

Brussel, 21 oktober 2010

De heer Jan Penris
Vlaams Volksvertegenwoordiger
Voorzitter van de Commissie voor
Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie
Vlaams Parlement
1011 BRUSSEL

Ons kenmerk : Kab.V/0051/2010

Mijnheer de commissievoorzitter,

Ik heb kennis genomen van de discussie in uw commissie over de behandeling van het inzage-recht van Vlaamse parlementsleden in de dossiers van het Rekenhof met betrekking tot de VRT.

Ten behoeve van het verslag van de commissievergadering van donderdag 14 oktober 2010 wens ik namens de Nederlandse Kamer van het Rekenhof te beklemtonen dat alle aanvragen tot inzage van Vlaamse parlementsleden in de dossiers met betrekking tot de VRT correct zijn afgehandeld conform het reglement van het Vlaamse Parlement en het intern reglement van het Rekenhof. Het Rekenhof, als budgettair adviseur bij uitstek van de parlementsleden bij de uitoefening van hun controletaak op de uitvoerende macht, gaat maximaal in op individuele vragen om cijfermatige budgettaire gegevens.

Behandeling van dergelijke dossiers gebeurt in volle onafhankelijkheid van de door het Rekenhof gecontroleerde instellingen.

Wat betreft de specifieke vraag van een Vlaams parlements-lid naar informatie met betrekking tot het bedrag dat de VRT op jaarbasis aan SABAM betaalt, deelt het Rekenhof u mee dat het betrokken parlements-lid alle gevraagde informatie heeft gekregen. De VRT heeft echter in zijn antwoordbrief beklemtoond dat deze informatie bedrijfseconomische en persoonsgebonden gegevens bevat en als vertrouwelijk moet worden behandeld.

Het Reglement van het Vlaams Parlement (artikel 87ter van het parlement, ingevoegd bij beslissing van het Vlaams parlement van 30 april 2009) garandeert dat gegevens, zelfs als ze door de gecontroleerde instelling als vertrouwelijk worden bestempeld, rechtstreeks aan het verzoekende parlements-lid gegeven worden. Het Vlaams

Parlement heeft het terecht niet wenselijk geacht dat het Rekenhof de ingeroepen vertrouwelijkheid zelf zou beoordelen.
Het Rekenhof beperkt zich gewoon tot de vermelding in zijn brief aan het parlementslid dat de gecontroleerde instelling de gegevens als vertrouwelijk bestempelt.

Een afschrift van deze brief wordt heden verstuurd naar de heer Jan Peumans, voorzitter van het Vlaams Parlement.

Met vriendelijke groeten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'D' with a horizontal stroke extending to the left and a vertical stroke extending upwards, crossing the 'D'.

Ignace Desomer
Voorzitter